

С. О. Мушак, Г. І. Лесик, Л. І. Лук'янчук, П. О. Антоненко

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ГІРУДОТЕРАПІЇ В ЛІКУВАННІ ДЕЯКИХ ГОСТРИХ ТА ХРОНІЧНИХ СТАДІЙ ЗАГОСТРЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ХІРУРГІЧНОМУ КАБІНЕТІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ПОЛІКЛІНІКИ ІНСТИТУТУ СТОМАТОЛОГІЇ НМАПО ІМЕНІ П. А. ШУПИКА

Людство стало перед глобальними проблемами: екологічна криза, збільшення захворюваності населення на фоні фармакологічної агресії, спостерігається ріст ускладнень, з'являються нові форми розвитку захворювань. Сучасна людина почала сумніватися у всемогутності сучасної медицини, цим пояснюється той факт, що у 80-х роках ХХ століття в усьому світі стрімко зросла зацікавленість немедикаментозними методами лікування. І одним із таких методів є гірудотерапія.

Перші згадки про лікування п'явками знайдені на розписах у Давньому Єгипті (1567-1308 рр. до н. е.) - в той час, коли виникла медицина як наука. Цілющий ефект гірудотерапії перевірено досвідом тисячоліть. Вона переживала періоди загального захоплення (наприклад, у царській Росії для земського лікаря п'явка була основним медичним інструментом) і забуття.

Але нині інтерес до цього методу нетрадиційного лікування виріс. Застосуванням п'явок у сучасній медицині завдячуємо не тільки розчаруванню в медикаментозних методах лікування, а й розвитку нових знань, досягнень генної інженерії, молекулярної біології, фізіології, рефлексотерапії тощо. Діапазон застосування гірудотерапії розширюється. При кожному конкретному захворюванні механізм лікувальної дії гірудотерапії індивідуальний тому, що різні захворювання мають різні патогенетичні механізми. Але в будь-якому випадку він базується на трьох основних компонентах: нейрореф-

лкторна дія; особливості секрету слинних залоз п'явки; відсмоктування певної кількості крові в пацієнта (кровопускання). Останні два компоненти патології, що нас цікавлять, мають найбільше значення.

На жаль, доступної інформації для практичного застосування методу гірудотерапії в стоматології мало. Це спонукало нас зайнятися розробкою цієї проблеми.

При НМАПО ім. П. Л. Шупика на кафедрі клінічної імунології та алергології функціонують місячні та двотижневі курси тематичного вдосконалення щодо застосування гірудотерапії в медицині. Закінчивши навчання на цих курсах, ми почали застосовувати свої знання і вміння в практичній діяльності стоматолога.

Об'єктом наших досліджень стало лікування альвеолітів, періоститів, періодонтитів (гострих та на стадії хронічного загострення). Ці стани поряд із наявністю місцевого вогнища запалення в щелепно-лицьовій ділянці характеризуються також інтоксикацією організму, що проявляється тією чи іншою мірою. Серед виражених симптомів – висока температура, головний біль, погіршення сну й апетиту, пригнічений стан, зниження працездатності. Як правило, крім місцевого лікування, таким хворим призначають і лікування, що діє на їхній загальний стан (антибіотики, антигістамінні, седативні засоби, знеболювальні та нестероїдні протизапальні препарати). Але медикаментозне лікування не завжди корисне для всього організму.

Зростає ризик алергізації, страждають внутрішні органи – печінка, підшлункова залоза, шлунок. За тривалого вживання антибіотиків може виникнути дисбактеріоз.

Серед альтернативних методів лікування запальних захворювань у щелепно-лицьовій ділянці ми обрали гірудотерапію. Підхід до хворих був строго індивідуальний, гірудотерапія проводилась тільки тим поінформованим пацієнтам, які сприймали п'явку як благо. Перед проведенням гірудотерапії хворим, яким був установлений діагноз "гострий гнійний та загострення хронічного періодонтиту", а також "гострий гнійний періостит", були проведені маніпуляції щодо розкриття кореневого каналу (при гострому періодонтиті та його хронічній формі на стадії загострення) і розтин абсцесу (при періоститі), а потім «підключали» п'явку. Вона діяла як «біологічний скальпель» і забезпечувала шунтування вогнища запалення. П'явку застосовували одноразово.

При періодонтиті хворим безпосередньо після хірургічного втручання ставили одну, зрідка – дві п'явки на перехідну складку в ділянці проекції верхівки кореня причинного зуба. Курс гірудотерапії в цієї категорії хворих полягав у проведенні від 2 до 4 процедур залежно від тяжкості перебігу місцевого запального процесу і загального стану хворого. Час експозиції п'явки в середньому сягав 15-25 хв. до самостійного відокремлення п'явки.

При гнійному періоститі проведення першої процедури гіру-

дотерапії залежало від кількості отриманого гнійного ексудату з вогнища запалення. Якщо вона була відносно невелика, то після розтину абсцесу застосовували п'явку. В іншому разі, якщо кількість виділеного гнійного ексудату була достатньою, застосування п'явки переносили на наступний день. П'явку ставили по краю розтину ближче до перехідної складки. Курс - 3-5 процедур.

Лікування хронічного альвеоліту починали з ревізії лунки видаленого зуба - її кюретажу і промивання антисептичним розчином. З першого ж відвідування починали курс гірудотерапії, при цьому на край лунки або на перехідну складку в проекції видаленого зуба ставили одну п'явку. Наступні сеанси (від 3 до 4) гірудотерапії проводили щоденно або через день. Час експозиції становив у середньому 15-

20 хв. до самостійного відокремлення п'явки.

Уже після 1-2 сеансів гірудотерапії у хворих спостерігали не тільки послаблення, а й навіть зникнення болю, зменшення набряку тканин, збліднення слизової оболонки. Загалом проведення курсу гірудотерапії давало можливість скоротити період одужання пацієнтів у 2-2, 5 разу. Після 2-4 сеансів гірудотерапії хворим із періодонтитом або періоститом пломбували кореневі канали причинних зубів і зразу ж приставляли п'явки в ділянці верхівки кореня для профілактики загострення запального процесу. Необхідно зазначити, що при цьому медикаментозну протизапальну терапію в цій групі хворих не проводили.

У деяких випадках застосовували фізіотерапевтичні процедури, зокрема біоптрон, тубус-кварц. У

одного хворого, який страждає на цукровий діабет, паралельно застосовували медикаментозну протизапальну терапію.

Як і до інших методів, так і до гірудотерапії є протипоказання - захворювання крові, онкологічні хвороби, вагітність, стійка гіпотонія, ерозивно-виразкові хвороби шлунково - кишкового тракту.

Імовірність ускладнень мінімальна.

Отримані результати підтверджують право і дають перспективу для використання методу гірудотерапії у хворих стоматологічного профілю.

Стаття надійшла
17. 12. 2009 р.

Резюме

В статті представлена методика використання гірудотерапії при ліченні острих і хронічних періодонтитів на стадії обострення, альвеолитів і періоститів.

Ключевые слова: пиявка, гирудотерапия, острый и хронический периодонтит на стадии обострения, альвеолит, периостит.

Summary

The treatment method of acute and chronic exacerbated periodontitis, alveolitis and periostitis involving hirudotherapy is presented in the article.

Key words: leech, hirudotherapy, acute and chronic exacerbated periodontitis, alveolitis, periostitis.